Magyar Irodalmi Hírlevél

A Temető megindul

PÁLYÁZATI KIÍRÁS

A farsang dícsérete

A SZOLGÁLÓ SZELLEMEK

Drága, szent, becsületes szív

Székely góbességok

"Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán kötetbe foglalt hagyatéka nemzeti kincs"

Az olvasást hangsúlyozta a Nobel-díjas író

Közelítések a titok (igazság jóság, szépség) lényegéhez

2011 FEBRUÁR ötvenkettedik megjelenés

A Temető megindul

KÓRUSJÁTÉK

Wass Albert versét kórusra feldolgozta Z. Szentgyörgyi Mária
Második folytatás

TEMETŐ (lent, mint először)
Hátuk mögött ott áll a sátán,
ott áll és kacag!
Roppant edényben gyűjti meg a vért,
s készít belőle csengő aranyat,
mit marokkal szór közéjük újra...
s ők nem látják, hogy túl minden csatán,
vértől a vérig: ez az ember útja...

ANGYAL: Vértől a vérig... ez az ember útja...
és mennek és járják a Golgotákat
jelszavak színes zászlai alatt,
amíg a Golgota is belefárad
és Golgota maradni nem akar...

TEMETŐ (mint előbb):
Nem látják, hogy a jelszavak mögött
ólálkodó árnyékseregoson
és bűnbe öltözik a gondolat
és ronggyá tépődik az eszme is,
ha ott hordják a barikádokon...!

ANGYAL: Már nem is látnak mást:
csak vért és vért és vért...
és mennyi szépség pusztul el...
és mennyi jóság pusztul el...
és mennyi minden pusztul el...
semmiért...

TEMETŐ (Sötét kórusból mindig három hang beszél egyszerre,

váltakozva, a többi morajlással kíséri):

(I. három) Az embert újra felfeszíteni,
kereszt épül minden útszéli fából,
(II. három) és messiásnak hirdeti magát
minden kontár, aki keresztet ácsol...
(III. három) A tudományok szent mágus-talárja
bűvészek olcsó köpenyévé vedlett,
mely a halált és a bűnt fabrikálja
embersebek gyógyító írja helyett...

(I. három) Minden találmány új keresztté válik
s minden keresztnek új fájdalma van...
(II. három) minden fájdalom új vért harmatoz,
és minden új vér, új Judás-arany... együtt)
Gépfegyver, tank, gáz: mind-mind új keresztek!
s alattuk zeng a féktelen tivornya,
csókosan és kéjesen, borgőzösen, aranymámorosan
a bűnök bábeltornya!

(Sötét kórus együtt, mind fokozódó, erős tempóban)
Bábelvilág örvénylő, szörnyű sodrán
sötét, halálos nagy felleg terül...
az embert lázzal kergeti a vére

(I. szoprán) sötétre, mélyre...
(Sötét kórus) míg egyszer elmerül...
Orkánerővel rádöbben a sors,
s akkor hörögve felsikolt az égre
a borzalom magára-ismerése:

(Teljes hanggal)
Bábeltorony!
VISSZHANG (minden oldalról, hosszan elnyújtva):
Bábeltorony...! Bábeltorony...! Bábeltorony...!
EMBERISÉG HANGJA (minden szó külön szóló, kurtán csattan):
(I. tenor) Jajszó!
(II. alt) Sikoly!
(I. szoprán) Sikoly!
(I. bariton) Kiáltás!
(I. basszus) Kiáltás!
(II. tenor) Hörgés!
(II. bariton) Üvöltve csattanó emberi szó!
(Egész vegyes kórus)
Halál...! halál...! halál...!
(II. alt) Rémek az éjszakában!
(II. szoprán) Mérges kígyók a csókban!
(III. szoprán) Eszelős sikoly a kacagásban!
(Nők és tenor)
A zenében elnyúló üvöltés!
(III. tenor) Félelem!
(Tenor, bariton)
Vacogó fogak!
(egész vegyes kórus)
Életet...! életet...! életet...!
(Összes hangok legerősebben)
Bábeltorony...! Bábeltorony...! Bábeltorony...!
(Minden hang előbb gyengén könyörögve, követelve, crescendóban, mindig jobban csattan, utoljára a legerősebben)
Bábeltorony...!
(hosszú,nagy szünet)
ANGYAL (egész halkan, elnyújtva):

És Isten sír a Bábeltornya mellett...

(Nagy szünet)

VISSZHANG (mélyített sötét kórus halkan, visszhangszerűen, tagoltan):
Isten sír a Bábeltornya mellett...
Isten sír a szíveinkben, testvér,
síratja bús, nagy bábelségeinket...
hogy égbe menni tornyot építünk,
mikor az ég önmagunkban van,
csak megtalálni gyönge a szemünk,
csak építeni durva a kezünk
törékeny, karcsú, kis toronycsodákat
békességből, jóságból, szeretetből...

ANGYAL (panaszosan, az utolsó sort fenyegető hangon): Isten sír a

Bábeltornya mellett... a könnyeiktől felsóhajt a föld... a könnyeiktől zúgnak a vizek...

TEMETŐ (mélyen, fojtottan, morajlón, majd felcsattanva. Az utolsó előtti két sort erősen. Aztán szünet és megint tompán az utolsót):

De több aranykémény hiába épül,
ágyú, gépfegyver hiába készül,

hiába minden tank és gáz és bomba,
hiába ez a nagy, veszett tivornya: a vér...! a vér...!
mert újonnan jött milliók ledöntik
Bábeltornyát a régi millióknak.

(Nagy szünet)
És Isten sír a Bábeltornya mellett...

ANGYAL(fá jd a lm a san):
A könnyeitől felsóhajt a föld...
a könnyeitől zúgnak a vizek...
könnyeitől a csillagok is fájnak,
meg a szívek...

TEMETŐ (Tompán, mélyen, morajlóan, majd mind erősödik

a hang és „hát itt van az erő” után
nagy megmozdulás, árnyak és keresztek mennek lassan, mindig többen és gyorsabban, folyton nőnek és terjednek,elborítják az egész színt.

A két oldalkulissza mögött elhelyezett kórusokból

erős zúgás, csattanás, morajlás). A ciklon, mely e vad Bábelt ledönti,
halottak pompás forradalma lesz!
Ha nincs erő: hát itt van az erő!
Megrázkódik s indul a temető!
Rozzant fejfánkat két marokra fogjuk,
vállunkra vetjük a sírköveket,
és nincs erő, mely megállásra bírja
ezt a hadsereget!

(Erősödő zúgás)

Megyünk s előttünk fergeteg szalad!
megyünk s a tornyok porba omlanak,
megyünk, s ettől a föld is megremeg,
összevacognak a gépfegyverek,
az ágyúkon vad rémület fut át,
és belesápad a tankok serege,
és lesz ennek a pokolnak melege,
ha mi megindulunk!

(I. bariton szóló)
Megszálljuk a lelkek végvárait,
(I. basszus szóló
s rendet teszünk!
(Mind) És nem kegyelmezünk
(II. bariton szóló)
bűnnek,
(II. basszus szóló)
fegyvernek,
(I. tenor szóló)
aranynak!
(III. basszus szóló)
Vihartestvér!
(I. tenor szóló)
Fújd meg a riadót!
(Mind, legerősebben)
Hajrá!
(A földről hirtelen felpattan a többinél magasabban álló árnyalak, kiterjesztett karokkal a bal kijárat elé áll)

A SÁTÁN (basszus szóló):
Megálljatok! Még én is itt vagyok!
Én a gonoszság szelleme vagyok!

Én vagyok a nagy „visszafelé”!
S itt én vagyok az úr!

TEMETŐ (három sötét hang):
Nekünk csak egy urunk volt, s az is elment!
sírni ment a Bábeltornya mellé...

SÁTÁN: Megálljatok!
TEMETŐ (mind, erősebben):
Nem!
SÁTÁN: Életet adok!
TEMETŐ (m ind):
Nem kell!
SÁTÁN: Vért!
TEMETŐ (mind):
Nem!
SÁTÁN: Aranyat, amennyi csak kell!
Hogy arany legyen a síron a kereszt is!
A koporsó is színarannyá váljon!
Még a temető is aranyban álljon,
akárcsak ősszel az útszéli fák!
Ha kell, a hegyet is aranyba vonom

TEMETŐ (I. basszus. Lágyan, szeretettel):
A bükk aranyruhája többet ér,

amit egy éjjel rácsókol a dér,
mert alatta már új tavasz álmodik.

(II. basszus) Elég volt már a sok aranykereszt,
amit az életen keresztül vinni kellett,
nehéz volt... szörnyűségesen nehéz...

(Mind. Dörögve)
Nem kell arany!
(Nagy szünet)

Megtisztult,ősi szabadság-jogon
belőlünk ma az új ember kiált:
nem kell arany!

SÁTÁN: Értsétek meg: arany az úr a földön!
TEMETŐ: (Mind. Fojtva. Erősen.)
Nem félünk tőle már! Nem kell arany!
(Vágyva, lágyan három basszus, mint a cselló)

Virágoskertté lesz a csatatér,
s az ágyúcsőből konduló harang,
mely zengjen, zengjen messze, mint a szív

nem kell arany.

(Messziről gyenge harangzúgás, melyre a sátán meginog, majd összeomlik,
mint egy fekete fátyol. A szín balra
világosodik. Világosszürke és rózsaszínes árnyalatok vonultak. Majd vakító
fehér fényben, fent a bal sarokban
megjelenik azANGYAL.)

TEMETŐ (közben folytatólagosan):
Zúgni mi a tengertől tanultunk,
üvölteni a megvadult vihartól!

Hangjukban hegyek visszhangja zeng:
nem kell arany!
Elég volt már a vérből és a jajból,
elég volt már szélvészből, zivatarból,
elég volt már, Lucifer, nagyúr!
Elég volt az aranyból erősen!
Elég volt a sok hördülő sikolyt
naphosszat hallgatni a temetőben!
Virág kell és mosoly kell és meleg!
Szeretet kell! és béke kell! és álom!
Nem kell arany! sem fegyver a világon!
Nem kell arany!

(Nagy szünet. Harangzúgás.)
ANGYAL: Nem kell arany! Az Isten jár a bércen,
és csillagok susugják boldogan:

nem kell arany!
(Hosszú nagy szünet, melybe még néhányszor halkan belemondja a visszhang
vontatottan: „nem kell arany.”
A szín üres, egy pillanatig teljes sötétség. Lassan világosodik, sziluett-kép:
egyszerű szoba, asztal, szék, kályha.
Az asztalon lámpa. Kályhában kicsi piros fény. A széken ül az anya. Karjában
ringat egy gyermeket.
Jobb sarokban jön a nagyobb gyermek. Fiú, 5-6 éves. A második számú
kulisszák mögött 5-6 tagból álló vegyes
gyermekkórus. Láthatatlan.)
GYERMEK (lelkendezve, csodálkozva):

Anyám! Anyám! csodaszépet láttam!
Egy fa volt, s rajta gyertyák égtek,
és csillag ragyogott a tetején
és angyalocskák, tiszta hófehérek!
És volt rajta aranydió,
meg trombita, csupa ezüst,
alatta egy faló

nyereg is volt rajta, meg kicsi kantár!

ANYA (alt szóló, fájdalmas, vontatott hang):
Ne gondolj rá, szívem...
Nem kellett volna
ilyen hidegben kint járnod az utcán,
ugye fázol, szegénykém...?

GYERMEK (oda sem figyel, lelkendezve):
Jaj, olyan fényesen égtek a gyertyák,
s alattuk három gyermek kacagott...!
Mondd, Anyukám, te miért nem kacagsz...?

ANYA: Hagyd el, szívem... én majd mesélek inkább...
Hol volt, hol nem volt... volt egyszer egy ember...,
aki bennünket nagyon szeretett...
s fájt, hogy nem volt karácsonyfánk soha,
és elindult, és ment... és keresett...
megkereste a mi karácsonyfánkat...
úgy csillogott... olyan szép volt, kisfiam...
egy arany csillag volt a tetején...
oly fényes, mint egy karácsonyi álom...
és dalolva ment érte az az ember,
a te apád... kicsi árva virágom...

GYERMEK:

Jaj, Anyám, édes, hol van az a fa,
aminek csillag volt a tetején?
ugye, azután elhozta Apa...?

ANYA (nagyon fájdalmasan):
Nem hozhatta el, szegény kicsikém...!
egy nagy vihar jött... megdördült az ég...
zúgott a szél... s jaj, letörte a fákat...
Az angyalcsillag darabokra tört...
A szörnyű szélvész mindent elsöpört...
sötét lett minden, meghalt a karácsony...
soha sem láttuk többé az apádat...

GYERMEK: Mondd, Anyukám, most hol van az a fa...?
ANYA: Az égben van fiam, az Istenkénél...
GYERMEK: S ha imádkozunk, nem hallszik oda...?
Hát azt nem hallják meg az angyalok,
s karácsonyfát nem hoznak soha...?

(Második kulissza mögötti alt kórus, halkan lágyan.)

ANYÁK HANGJA: Csilingelnék, ha én volnék az angyal,
s karácsonyfát hoznék, tetőig érőt,

fényben ragyogót, pompában égőt,
és mindent, amiért imádkozik...
én adnék, ha már nem ad az Isten...!
De angyal nem vagyok,
és pénzem nincsen.

VISSZHANG (nyújtottan, összes nők, fájdalmasan)

Nincsen...
TEMETŐ (sötét kórus fájdalmasan, mint a visszhang).
Mosoly kell! Virág kell! Szeretet kell!

(Összes női és férfikórusok, könyörögve)
Szeretet...

GYERMEKKÓRUS (baloldalról, fiúk, türelmetlenül)
Anyám... nekünk soha se lesz már
kenyerünk, amennyi kell?

(Egy leány) Anyám, mi az, hogy virág...?
Az is az égben van csak, Istenkénél,

(Egész világos kórus) mint a mosoly, a hús meg a cipő...?
Sohasem volt melegebb a világ...?
Mikor mindenkinek volt meleg ruhája...?
És kenyér és meleg
annyi volt, hogy jutott mindenkinek...?

GYERMEK: Mondd, anyukám, mi az a mosoly?
ANYA: Virág fiam, az égben...
GYERMEK: És ha szépen megkérem:
a Jóisten nem ad ilyen virágot...?
ANYA: Jaj, fiam, a Jóisten nagy úr,
ő kormányozza az egész világot!
A földet és eget!
(Alt kórus második kulissza mögött)

ANYÁK HANGJA (mint a visszhang):
Jaj fiam, egy olyan nagy úr
kis bajainkat meg se látja!
Világok sorsait vigyázza,
csillagocskák nyájátőrzi...
hogyan figyelhetne hát
terád meg az anyádra...

(morajló zúgás, nagy szünet)
TEMETŐ (sötét kórus mélyén zengve):
Isten sír a Bábeltornya mellett...!
Istennek mindenkire gondja van...
Isten a messiások millióit várja,
kiknek a lelkük virágból legyen,
s ne jussanak többet a golgotára,
de legyen hitük, bátor, szertelen,
felülemelkedni az emberen
és hirdetni, hogy nem kell az arany!
A GYERMEK: Anyám, anyám, ez az apa hangja!
ANYA: Dehogy fiacskám... csak a téli szél... (nagy zúgás)
TEMETŐ: Mosoly kell és virág és szeretet!
GYERMEK: Anyám, anyám, mégis az apa hangja!
Jaj, miért nem kér inkább kenyeret...
ANYA: Aludj fiam, lázas vagy egy kicsit...
a te apád már többet nem beszél,
ólomkenyeret etettek vele,
s azóta nem kell neki több kenyér...

TEMETŐ:

Szeretet a titka a kenyérnek...!
Jóság kell annak, aki fáj,

mosoly és öröm a szegénynek...
s nem kell arany!

(zúgás ismétlődik)
Nem kell arany!

GYEMEK:
Hallod, Anyám, azt mondja Apa:
nem kell arany. Hát mi az az arany?

ANYA:
Én nem tudom. De nagyon rossz lehet,
ha Apának se kell.
Őt nem kényeztette el
sem élet, sem halál.

GYERMEK: Anyám mi az: halál?

ANYA: Amikor nem fázol és nem vagy éhes.

GYERMEK: És ebből jut mindenkinek?

ANYA: Jut, kisfiam, azt az angyalok adják.

GYERMEK: És lehet hinni az angyalok szavában...?
Hogy amit ígér, meg is adja...?

TEMETŐ:
(I. bariton) Fiam, fiam, ha hiszel még apádban,
az elesettben, a szomorúban,
kiáltsd:

(egész sötét kórus)
nem kell arany!(n yú jto ttan)

GYERMEK:(felsikoltva):

Apa! Apa!(szün et) Én nem tudom, mi az,
rég elmentél, meg se tanítottál,
hogy miért nem kell, ha van...
amikor annyi minden kéne, ami nincs...
Anyám azt mondta, hogy az arany kincs:
még kenyeret is lehet kapni érte...!

TEMETŐ:
(I. bariton, nyújtottan, tompán)
Nem kincs, fiam, csak bedobták a vérbe
a kenyeret, és arannyá változott!
(egész sötét kórus zúgva)Aki hozzáér: elkárhozott!
Egyetlen kincs, fiam: a szeretet!

GYERMEK: Az aranyat megenni nem lehet?

TEMETŐ:
(I. bariton)
Én abból ettem tüzes vacsorát...
(Egész sötét kórus)

ágyúk bömbölték át az éjszakát,
világok és életek felett
fekete fellegfogaton
rohant a gyűlölet!
A hegyek derékig vérben álltak
és megcsodáltak,
ahogy ott maradtunk
rémületre nyitott szemmel, szótlan...
kiáltsd: nem kell arany!

GYERMEK(sikoltva):
Nem kell arany! Nem kell!

GYERMEKKÓRUS:
Nem kell! Nem kell arany!

TEMETŐ:
(I. bariton halkan)

Nem kell csak a virág!

GYERMEKKÓRUS:

Virág! Virág!

TEMETŐ:

(sötét kórus)

Meleg kell! És szeretet kell! És béke!

GYERMEKKÓRUS:

Béke! Béke!

ANYÁK

Béke! Béke!

EGÉSZ KÓRUS (minden hang):

Béke! Béke!

(Harangzúgás. A szín egyre világosodik, a sziluettkép elmosódik. Semmi sem látható már, csak a gyermek.
Fent a bal sarokban vakító fehér fényből kibontakozik az angyal megvilágított alakja.
Állandó harangzúgás között hallatszik az ANGYALOK KARA.)

ANGYALOK KARA (szoprán kórus fent):

Hozsánna néked, szárnyas büszke szó:
emberszavak legtisztábbika!
Hozsánna néked, tavaszi vihar!
Szívtetőről-szívtetőre dobbanj
új álmodások jelszavaival!
A szeretet van homlokodra vésve,
áldott vagy te a szavak között:
Béke! Béke!

(Erősödő harangzúgás, folytatólagosan)

(Basszus szóló, egész magasról, tagoltan, állandó harangzúgás között az angyalok meghajolnak.
A szín közepén vakító fehér fény. Semmi más sem látszik, csak ez a fény és alul a térdelő gyermek.)

ÚRISTEN HANGJA:

Parancsolom, hogy mind kikeljetek!
Tavaszi szélvészbe öltözzetek!
Napfényből legyen a fegyveretek!
A zászlótok fehér virág legyen,
és úgy zúgjatok át a lelkeken
fergeteges nagy virágcsatával,
én szent hadseregem!

ANGYALOK KARA (halkan, elhalóan, láthatatlanul):

Karácsony éjjelén
támadjatok fel, halott messiások,
ha akkor nem is sikerült:
így meg lehet váltani a világot!
Amerre elhaladtok,
zsolozsmát zúgjanak a vadvizek,
a hegyek díszruhába bújjanak,
a halott erdők feltámadjanak,
kacagás osonjon a völgyeken át,
és díszbe öltözzön a gondolat,

és díszbe öltözzön az Ember is!
Utatokra az áldott kezű nap
kacagó rózsatengert hintsen,
és daloljon, daloljon minden,
mert felébredt,

és lenézett,
és mosolyog, mosolyog az Isten!

(Erős harangzúgás, majd)

A GYERMEK:
Anyám, anyám! Látod-e az angyalt?
Ott áll az ég szélén és mosolyog!
Alatta felhő gomolyog,
mögötte Apa áll
és sokan még, kiket nem ismerek,
és felettük egy kisgyerek:
a Jóistenke kisfia
mosolyog szépen...!
Látod, anyám, látod...?

(Alt kórus, láthatatlanul, nagy szünet után):

Nem látom... én már megvakultam régen...
de ha te látod, akkor igazán
ott vannak az égen...

(Harangzúgás. Teljes sötétség.)
Függöny

PÁLYÁZATI KIÍRÁS

Az Írók Szakszervezete, az Írók Alapítványa,
a Sárvári Tinódi Gimnázium és Sárvár Város Önkormányzata
2011. április 19-22-ig
Sárvár városában megrendezi
a magyar nyelvű Kárpát-medencei diákírók, diákköltők
34. irodalmi pályázatának táborát.

A pályázatot vers-, próza és tanulmány kategóriában hirdetjük meg, és várjuk minden 14 -18 év közötti középiskolás diák magyar nyelven írt írásait. A pályázatok maximális terjedelme 15, írógéppel, számítógéppel (14 pontos betűnagysággal), vagy kézzel írt kéziratoldal.

A pályázatok beérkezésének határideje: 2011. március 4.

Kérjük, hogy a pályázók postán, egy, jól olvasható példányban küldjék el munkáikat, és a borítékra kívülről írják rá, hogy melyik kategóriában pályáznak (így: „verspályázat", „prózapályázat" vagy „tanulmány-pályázat"). Tehát, aki két kategóriában is pályázik, két borítékban küldje írásait.

A pályázatokat a következő címre várjuk:
Írók Szakszervezete, Budapest, Városligeti fasor 38. 1068

Fontos: E-mailen beérkező pályamunkákat – az esetleges technikai problémák miatt - nem nyomtatunk ki és nem veszünk figyelembe!

Kérünk mindenkit, hogy tüntesse fel pályázata belső címoldalán a saját nevét és címét, iskolája nevét és címét, továbbá a saját (vagy az iskolája) e-mail címét, telefonszámát.

A pályázat nem jeligés.

A legjobb ötven pályázat szerzője meghívást kap a 2011. április 19-22-ig megrendezésre kerülő sárvári irodalmi táborba, ahol kiértékeljük a pályamunkákat és sor kerül a díjkiosztó ünnepségre is.

A beérkezett írások visszaküldésére, a várható nagyszámú pályázatra való tekintettel, nem vállalkozhatunk. A neves költőkből, írókból álló zsűri által kiválasztott legjobb 50 pályázónak 2011. április 5-ig meghívót küldünk az e-mail címére, amennyiben van, vagy a postai címére. A táborban csak a meghívottak részvételét tudjuk biztosítani, számukra a rendezvény díjmentes. (Szükség esetén a pályázó útiköltségét is megtérítjük.)

Budapest, 2011. január 20

A rendezők nevében minden érdekeltnek jó munkát és sikeres pályázatot kíván:
Mezey Katalin
sk.

SZMIT

Dsida Jenő

FEBRUÁR

A farsang dícsérete

Egy sarkon, hol a lámpa fénye halvány,
egymásra torlik két fura menet,
megállnak és hosszú farkasszemet
néznek, zászlójukat kissé lehajtván.

Az egyik bűnt sirat és bűnt temet,
gyertyásan, zsolozsmával mind az ajkán,
a másik csapat maskarába varrt fán
ördögfejet visz, táncol és nevet.

Vezérük, kit már lángos kárhozat nyal,
bűnbánon látja angyalok karát
s szemét lehúnyja méla áhitattal;

míg a zarándokfő, egy véri barát,
szíve mélyén, mely zárva hét lakattal,
idézi antik istenek nyarát.

A SZOLGÁLÓ SZELLEMEK

Valának azonban barátságosabb szellemek is, kikkel Hatvani jó egyetértésben állt, s szokás szerint kellett egy nagy könyvének is lenni, cifra ákom-bákom betűkkel és jelképekkel teleírva, melyet ha felnyitott, akkor rögtön meg is jelentek ama meghódított szolga lelkek, és kérdezték, hogy mit parancsol?

Ezt a könyvet azonban nem volt szabad senki másnak felnyitni, amiért Hatvani mindazon legkedvesebb embereit, akik hozzá be szoktak járni, előre gondosan figyelmeztetni szokta, hogy azon bűbájos könyvhöz ne nyúljanak.

Egyszer éppen közvizsgálat alkalmával egy könyvet otthon feledett Hatvani, s nem mehetvén maga haza, egyet diákjai közül, legkedvesebb tanítványát, az első eminenst bízta meg, hogy menjen haza szobájába, s ott az elfeledett kézikönyvet a könyvtárból keresse ki és hozza el.

Az ifjú odament, s amint a kért könyvet keresné, szemébe ötlik ama bűbájos könyv, melynek felnyitásától Hatvani mindenkit el szokott tiltani. A fiú nem állhatott ellent tudnivágyának, s erőt véve tartózkodásán, kikapcsolá a nagy fóliáns rézkapcsait, s felnyitá a könyvet. Azon pillanatban ott termettek mindazon szellemek, akik azon könyvet szolgálták, s miután a megijedt fiú nem tudott nekik parancsolni, azt ízekre szaggatták.

Hatvani várta soká az elküldött fiút, s miután nem győzte várni, maga felkerekedett, s hazament az egzámenből. Otthon látta csak, hogy a fiú széjjel van szaggatva. Mit csináljon? A fiú első eminense volt, dísze az egész classisnak, akitől mindenki legtöbbet várt. Rögtön előidézi a szellemeket, s megparancsolá nekik, hogy rakják össze azonnal a szétszaggatott ifjút, s egy közülök helyezze el bele magát léleknek.

Így visszatért az iskolai terembe. Az ifjú helyet foglalt, s az egész vizsgálat alatt úgy felelt minden kérdésre minden tudományból, hogy szinte gyönyörűség volt hallani. Az esperesek, a cenzorok, a szenátorok, a presbiterek nem győzték eléggé magasztalni.

Egyszer valami korhelynek, aki az ifjú mögött ült, eszébe jut azt a kézikönyvet kérni tőle, amelyből éppen feleltek. „Nincsen nálam semmi könyv”, viszonz az ifjú. „Lehetetlen, hogy ne volna”, szabódik ismét amaz: „add ide, az Isten áldjon meg!”

Amint ez az Isten nevét kimondta, a szellemtől megszállt tetem egyszerre összeomlott, mint ahogy a lelkek szétszedték, s a benne lakó szellem elrepült belőle.

Ezért jó félni minden fajától a szellemnek.

Jókai Mór

Drága, szent, becsületes szív

Egy korábban idézett levélben már olvashattunk Móricz Zsigmond túlfűtött érzelmeiről, melyeket Simonyi Mária iránt táplált. Az alábbi levélben az író életének és gondolatvilágának olyan részleteit ismerhetjük meg, amelyekről nem szólnak a szűkszavú életrajzok, sem a tankönyvek. Az írás 1926. június 26-án kelt, három napra rá Móricz másodszor is megházasodott.

Kedves szeretett Máriám!

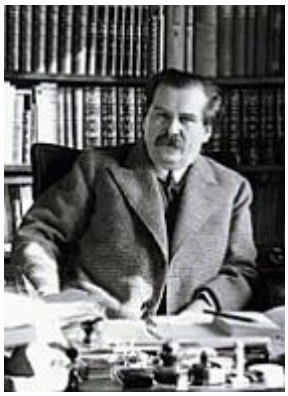

Ma, amikor három nap választ el attól a szerencsétől és boldogságtól, hogy Maga a feleségemmé legyen, engedje meg, hogy fölvilágosítsam, egyben kötelező kijelentéseket tegyek az én életem anyagi lehetőségei felől.
Sohasem kecsegtettem olyanfajta ígéretekkel, hogy anyagi javakkal bővelkednék. Egy író, pláne magyar író szegénységi fogadalmat tett a Sors előtt, mikor erre a pályára adta magát, s ha csak odáig is el tud jutni, hogy magát s övéit tisztességesen eltartja, már boldognak és szerencsésnek kell tekintenie magát.
Én, mikor először megházasodtam, s boldogult feleségemet, Holics Jankát feleségül vettem, oly tökéletesen vagyontalan voltam, hogy amint az esküvőről Budapestre megérkeztünk, másnap húsz krajcáros kiadásra nem lévén pénzem, a feleségem húszkoronányi nászajándékából kellett szégyenszemre kérnem. Isten azonban minden pénznél és vagyonnál becsesebb ajándékkal ajándékozta meg az életünket: én húszéves házasságom alatt egyenlő szorgalommal dolgoztam s ő nem lankadó komolysággal takarékoskodott…
Mikor a Végzet csodálatosképpen úgy rendelkezett, hogy szívem elveszítette a régi iránytűt, s újat talált: szegény feleségem a maga számára levonta a konzekvenciát, s engem otthagyott egy olyan dilemmában, amelyből csak egészséges vérem s a bennem levő roppant munkakedv, s talán gyermekeim iránt érzett kötelességtudat mentett ki…
Kedves Máriám, ez Maga előtt nem újság, én ezt már elmondtam egy alkalommal, s megkérdeztem Magát, hajlandó-e egy kezdő ember felesége lenni… Nem tudom eléggé kifejezni azt a hálát és boldogságot, hogy Maga oly korrekt, oly nemes magatartásával ebben a mi szerelmi harcunkban mindig fenntartotta bennem a lélek értékében való hitemet, s mindig egy drága, szent, becsületes szívnek komolyságával s erejével állott mellém… Én ezennel kijelentem, hogy nem azért házasodom, hogy gyermekeimnek anyát keressek, hanem azért, mert engem magamat véghetetlen szerelem fűz Magához…
És most hadd jelentsem ki, hogy szeretem, nagyon szeretem magát, s kérem, maga is tartsa meg hozzám való jóságát, s ha szabad így mondanom: szerelmét. Csókolja:

Móricz Zsigmond

[Móricz Lili: Kedves Mária! Móricz Zsigmond levelei Simonyi Máriához. Magvető Budapest, 1979.]

Székely góbéságok

Egy székely paraszt utazik a vonaton egy mérnök úrral. Csak ketten vannak a fülkében, hát a mérnök igy szól a bácsikához:
- Tud sakkozni?
- Nem tudok.
- Tud pókerezni?
- Nem tudok.
- Akkor játszodjuk azt, hogy felteszünk egymásnak kérdéseket és a másik, ha nem tud válaszolni, fizet.
- Jó, jó, de magának sok iskolája van, meg pénze is sokkal több, mint nekem, úgyhogy maga fizessen 100 lejt én pedig csak 10 lejt, ha nem tudok válaszolni.
Gondolja a mérnök,hogy úgyis ő nyer, hát beleegyezik, sőt, hogy mutassa nagylelkűségét, engedi a bácsit kezdeni.
- Akkor azt találja ki, mi az: ha feldobják vörös, majd zöld, majd lila és mikor leér, akkor sárga.
Gondolkodik a mérnök, de csak nem jön rá.
- Ide a százast - mondja a bácsika.
Fizet a mérnök, majd kéri a bácsikát, hogy legalább mondja meg mi az.
- Nem tudom én sem, tessék a 10 lej.

A Kínaiak világhódító hadjáratba kezdenek, és szépen lassan eljutnak a Székelyföldig. Felsorakozik a két hadsereg egymással szemben, majd a kínai vezér megbeszélésre hívja a székely vezért, Áront.
- Nem félsz? - kérdi a kínai.
- Há mér félnék? - kérdi hetykén Áron.
- Azért, válaszol a kínai, mert mi 200 millióan vagyunk, ti meg csak 40 ezren.
- Elkerekedett Áron szeme, feltolta a kucsmáját, megvakarta a fejét majd hátrafordult a hadaihoz:
- Emberek! Hova a f...-omba fogunk eltemetni 200 millió kínait?

Megy a székely szekéren a feleségével. Egyszer csak kitör a vihar, zuhog az eső és villámlik. Hirtelen egy villám körülbelül tíz méterre lecsap a kocsi mellé. Megszólal erre a székely:
- Na!
Nem sokkal utána újabb villám vág melléjük, ám most csak úgy egy méterre. Erre a góbé:
- Na, na!
Mennek tovább, egyszer csak belevág egy villám a szekérbe, az asszony lefordul a bakról. Mire a székely:
- Na, azért!

Hazaérkezik a székely fiú, benyit a házba és földbe gyökerezik a lába. Ott találja a hugát teljesen szétmarcangolva, csupa vér minden. Teljesen feldúlva továbbmegy a következo szobába ahol ugyanilyen állapotban találja az anyját. Kétségbeesetten berohan a következő szobába, ahol ott ül az apja ugyancsak csupa vér, és egy hatalmas vágás van az arcán.
- Mi történt édesapám?
- Hát fiam, bejött a medve szétmarcangolta a hugodat meg édesanyádat nekem meg széthasította az arcomat.
- Úristen! És nem fáj?
- Csak ha nevetek.

A Székely parasztbácsi vesz egy bringát de nem ért hozzá. Megkéri a fiát, hogy vigye el egy körre. A Székely és a fia felszálnak a bringára.
- Édesapám már beesteledett!
- Nem baj fiam van rajta lámpa majdan azt muködtetjük.
Elindulnak az úton de a lámpa nem muködik.
- Na fiam tekerj gyorsabban mert csak akkor világít.
Úgy is tesz a fia, és lám világít,majdan újra lassan megy. Eltelik öt perc jön szembe egy kocsi.
- Na fiam tekerjé mert így a setétben nem látnak minket és nekünk jönnek.
Teker a fiú és lám világít a lámpa, a kocsis kikerüli oket. Mennek tovább, megint jön egy kocsi.
- Na fiam tekerj gyorsabban mert így ily setétben elüt minket az autó.
A fiú úgy is tesz, a lámpa világít és a kocsi kikerüli oket. Mennek tovább és megint jön egy kocsi.
- Na fiam tekerj jobban, hogy világítsunk mert így nem látnak minket és elütnek.
- Na de édesapám nem látja, hogy ezek a fényre jönnek?

A székely nyugodtan pipázik a kapu előtt mikor látja, hogy a felesége sírva rohan felé:
- Uram a Sára terhes!
- Az az ő dóga. - dörmögi a székely
- De tőled van a gyerek!
- Az az én dógom.
- Uram viszem a kutyát és a Tiszába vetem magam!
- A kutya marad, a többi a te dógod.

zetelaka.com

"Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán kötetbe foglalt hagyatéka nemzeti kincs"

2011. január 17 InfoRádió

A múlt elég nagy érték ahhoz, hogy politikusok, pénzemberek, magánemberek is jobban odafigyeljenek rá - mondta Szigethy Gábor irodalom- és színháztörténész az InfoRádió Aréna című műsorában, a nagyrészt feldolgozatlan Ruttkai-Latinovits hagyatékról szólva. A két színművészről a közelmúltban jelent meg az Álomszínészpár című könyv, amely párhuzamos szerkesztéssel készült. Ruttkai Éva lánya, Gábor Júlia és férje, Szigethy Gábor írta közösen.

Amíg hét évvel ezelőttig létezett a Ruttkai Éva emlékszoba, addig azzal áltathattuk magunkat, hogy bár nem juthatunk hozzá a hagyaték nagy részének feldolgozásához, de van egy múzeum, amit látogatnak az emberek - mondta Szigethy Gábor.

Ott láthatták a tárgyakat, kéziratokat, relikviákat, és kölcsönösen mesélhettünk egymásnak érdekes történeteket tárlatvezetés közben - mondta el a történész, aki megjegyezte: nagy kérdés, hogy ma Magyarországon mennyi szándék és pénz áll rendelkezésre a múlt megőrzésére.

Úgy vélekedett: lehet erre azt mondani, hogy a Ruttkai-Latinovits hagyaték nem olyan fontos, hogy annak gondozására állami támogatást kellene adni. Szigethy Gábor szerint azonban mindez nemzeti kincs, ugyanis két olyan színészről van szó, akiknek már a kapcsolatrendszere is igen gazdag volt.

A történész meggyőződése, hogy egy ország kulturáltsága, szellemi állapota nagymértékben függ attól, hogy mennyire őrzi a múltját, és annak értékeit miként menti át saját tapasztalattá.

Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán hagyatékának feldolgozása nem csupán a színháztörténetet gazdagítja, hanem a későbbi generációk számára képet adhat arról, hogy évtizedekkel ezelőtt hogyan éltek az emberek, milyen volt az élet Magyarországon, és hogy mit érdemes ebből megőrizni, vagy mit szabad elfelejteni - vélekedett a történész.

Az Álomszínészpár című könyv éppen ezt szolgálja - mondta. A kötetet egyfajta belső eltökéltség szülte. A szerzőpáros úgy érezte: a történeteik, amelyeket megéltek Ruttkai Éva és Latinovits Zoltán mellett, arról mesélnek, hogy a nagy színészeknél a magánélet és a színpadi lét miként függ össze.

A könyvben nagyon sok olyan tárgy fotója, illetve története szerepel, amelyek összekötik a színpadi és a civil életet - mesélte Szigethy Gábor.

Ilyen például egy alumínium karkötő, amelyet Ruttkai Éva az 1955-ben bemutatott Néma levente című darab Ziliájaként évekig hordott a színpadon. Eredetileg olyanra volt festve, mintha drágakövekkel lenne kirakva. Később már a festék lekopott róla, de a színésznő még mindig hordta a hétköznapokban is, emlékezve a szerepre, amit több mint kétszázszor eljátszott.

Egy másik történet szintén karkötőről, egy elefántcsontból készült, ezüst foglalatú, kövekkel kirakott ékszerről szól, amelyet Ruttkai Éva a szerzőkkel együtt vásárolt karácsonyi ajándékként az Andrássy (akkor még Népköztársaság) úton. Ezt a színésznő az utolsó Vígszínházban játszott szerepében, Az öreg hölgy látogatása című színműben viselte.

A könyvből kiderül, miként sikerült rávenni a művésznőt, hogy tiltakozása ellenére megvegye a méregdrága karkötőt. És az is, hogy miért volt szüksége a milliomosnőt játszó Ruttkai Évának a színpadon egy valódi, értékes tárgyra az értéktelen kellékek között.

Ez az ő számára bizonyára kapaszkodó volt, hogy segítsen a hétköznapi életből a színház elképzelt világába átemelkedni - mondta Szigethy Gábor.

Az olvasást hangsúlyozta a Nobel-díjas író

Az olvasás és az irodalom jelentőségéről beszélt Mario Vargas Llosa perui író Stockholmban, ahol kedden tartotta meg a Nobel-díjasoknak a kitüntetés átadását megelőző hagyományos előadásáA 74 éves író a svéd tudományos akadémia dísztermében családja, több mint száz barátja, valamint politikusok és diplomaták jelenlétében az olvasást, mint a "legfontosabb dolgot" méltatta, az irodalmat pedig a nemzeteket összekötő hídnak nevezte. Az irodalom "élvezetet, szenvedést okoz vagy meglep", és egyesít bennünket nyelvre, hitvallásra, szokásokra, hagyományokra és előítéletekre való tekintet nélkül - mondta.
Az író, elbeszélő és dramaturg Vargas Llosa úgy véli, hogy a fikció "elengedhetetlenül szükséges a civilizáció fennmaradásához". Számára az olvasás, amely "az álmot életre kelti, az életet pedig álomra váltja", legalább olyan fontos, mint az írás. "Fikciók nélkül az ember kevésbé lenne tudatában az életet élhetővé tévő szabadság fontosságának, és a pokolnak, amellyé az élet változik, ha egy zsarnok, egy ideológia vagy egy vallás tiporja össze" - fogalmazott.
Méltatta nagy elődjeit, Flaubert-et, Faulknert, Cervantest, Dickenst, Tolsztojt, Thomas Mannt vagy éppen Sartre-t, akinek a művei mély titkokat tártak fel előtte. Egyórás előadásában Vargas Llosa köszönetet mondott Spanyolországnak, ahol valamennyi művét kiadták, valamint Franciaországnak "felejthetetlen" irodalmi tanulmányaiért. Mint mondta, Franciaországban fedezte fel újra Perut - minél több időt élt külföldön, annál inkább erősödtek a hazájához fűződő szálak.

A politika iránt is szenvedélyesen érdeklődő Vargas Llosa beszélt politikai nézeteiről, és a "liberális demokrácia" védelmét szorgalmazta. A liberális demokrácia minden korlátaival együtt továbbra is a pluralizmust, a békés együttélést, a toleranciát, az emberi jogokat, a bírálat tiszteletben tartását, a jogállamiságot, a szabad választásokat és a hatalom leváltásának lehetőségét testesíti meg - mondta az író, aki az "abszolút rossz", a fanatizmus, a terrorizmus és a diktatúrák elleni küzdelemre szólított fel.

Latin-Amerikáról szólva derűlátásának adott hangot, mondván, hogy a demokrácia mindenhol működik, kivéve Kubát, Venezuelát és néhány "populista, bohóckodó áldemokráciát", mint amilyen Bolíviában vagy Nicaraguában létezik. Támogatását fejezte ki a diktatúrákkal szembeszálló csoportok és politikusok, például az Asszonyok fehérben kubai ellenzéki mozgalom és Aung Szan Szjú Ki mianmari Nobel-békedíjas, iránt, s egyúttal sajnálkozott azon, hogy demokratikus kormányok "gyakran nem velük, hanem hóhéraikkal szemben mutatnak jóindulatot".
Mario Vargas Llosa a "hatalmi berendezkedések feltérképezéséért és az egyén ellenállását, lázadását, alulmaradását bemutató erőteljes ábrázolásmódért" kapta meg az idei irodalmi Nobel-díjat, amelyet pénteken vesz át Stockholmban.

MTI

Közelítések a titok (igazság jóság, szépség) lényegéhez

Mácz István

A rút szeplőt ejt a szépre. Megsebzi a jót a gonosz. Hazugsággal szennyezi az igazat a hamis.

Az igazságot kevesen értik. A jóság sokat követel. A szépség elbűvöl, és könnyen hódít meg mindenkit.

Dárda az igazság. Pajzs a jóság. Sisak a szépség.

Az igazságot nem csökkenti a homály. A jóságba nem fér a rosszindulat. A szépséget nem torzítja a fogyatékosság.

Igazság nélkül az ember vak, jóság nélkül béna, szépség nélkül nincsenek szárnyai.

Mindig keresztúton jár az igazság, a jóság hordja mindennapi keresztjét, a szépség szomorúan szép.

Kerékbe törhetik az igazságot. Keresztre feszíthetik a jóságot. Rútsággal fojtogathatják a szépséget... Mégis élnek, mindent túlélnek, mint viharokat a fák gyökerei és az ég csillagai.

Az igazság győzelem, a jóság alázat, a szépség csoda.

A Magyar Irodalmi Hírlevelet szerkeszti: Fenyvesi Miklós

Email: miklos.fenyvesi@fibermail.hu

Kérem tekintsék meg honlapomat is!

http://irodalmihirlevel.freewb.hu/magyar_irodalmi_hirlevel

Terjeszti a Kárpáti Harsona

http://www.karpatiharsona.info